

જ્ય પરમાત્મા

વેદાન્તયોગમાર્ગેણ સમ્બદ્ધં વિપુલં શુભં ।
સાહિત્યં નિર્મિતં યેન વલ્લભાય ભવેન્નમઃ ॥

વેદાંત અને યોગમાર્ગ સાથે સંબંધ રાખનાર વિપુલ
અને શુભ સાહિત્યનું જેમણે નિર્માણ કર્યું, તે (સદ્ગુરુ)
વલ્લભને પ્રણામ હો.

કર્તાત્વભાવં પ્રવિહાય યેન
નિષ્કામભાવે કૃતાં સુકર્મ ।
જ્ઞાનેન ભક્ત્યા ચ વિભૂષિતાં તં
રમૂજિલાલં સતતં નમામિ ॥

કર્તા તરીકેનું અભિમાન છોડી જેમણે નિષ્કામ
ભાવનાથી સત્કર્મો કર્યો છે એવા જ્ઞાન અને ભક્તિથી
વિભૂષિત (ગુરુદેવ) રમુજીલાલને હું નિરંતર પ્રમાણ કરું
છું.

(ગતાંગથી ચાલુ...)

કોધીને માટે યોગમાર્ગ નકામો છે - દૃષ્ટાંત

પૂર્વે હિમાલયની ઉત્તરે આવેલા એક પ્રાંતમાં સચ્ચિદાનંદ નામના મુનિ રહેતા હતા. તેમની સાથે હંમેશ માટે સાત શિષ્યો રહેતા હતા. દરેક શિષ્યની પર્ણકુટી જુદીજુદી હતી. મુનિ દરેક શિષ્યને તેઓના સંસ્કાર અને પ્રકૃતિ અનુસાર ધર્મબોધ, ધ્યાનમાર્ગ અને યોગમાર્ગ વિગેરેનું શિક્ષણ આપતા.

મુનિના એક શિષ્ય કે જેનું નામ સૂર્યકાન્ત હતું, તેને યોગમાર્ગનો બોધ કદી પણ આપવામાં આવ્યો ન હતો. આથી સૂર્યકાન્ત ગુરુદેવ પ્રત્યે બહુજ નારાજ રહેતો હતો.

ગુરુદેવ સચ્ચિદાનંદ અંતર્યામી હોવાથી સૂર્યકાન્તના મનના વિચારો જાણતા હતા. મુનિએ વિચાર્યું કે સૂર્યકાન્તને શા માટે યોગમાર્ગ શિખવાડવામાં આવતો નથી તેનું કારણ હવે તેને બતાવવું જોઈએ. મુનિની પાસે આજીબાજીના પરગણાના ઘણા માણસો ધર્મપ્રવચન સાંભળવા માટે આવતા હતા. મુનિએ તેમાંથી એક માણસને કાંઈક ખાનગીમાં કહ્યું અને તે માણસ તરતજ સૂર્યકાન્તની પર્ણકુટીએ ગયો.

પર્ણકુટીએ આવીને તે માણસે કહ્યું કે :- હે મહારાજ ! મને થોડો અગ્નિ આપો. સૂર્યકાન્તે નમ્ર અને શાંતિભાવે કહ્યું કે :- હે ભાઈ ! મારી પાસે અગ્નિ નથી. તે માણસે ફરીથી વિનંતી કરી કે મહારાજ ! જરા તપાસ કરો, જરૂર થોડો પણ અગ્નિ હશે; તેમાંથી એક ટુકડો અગ્નિનો મને આપો. સૂર્યકાન્તે આ વખતે જરા જોરથી જવાબ આપ્યો કે, મારી પર્ણકુટીમાં અગ્નિ નથી, શા માટે તું ખોટી હઠ કરે છે ? સૂર્યકાન્તના કંઠમાં કોપના ચિન્હ પ્રગટ થયેલા જોઈ તે માણસ બોલ્યો કે મહારાજ ! પ્રત્યક્ષ અગ્નિના ચિન્હ તો માલમ પડે છે અને આપશ્રી કહો છો કે નથી, એ કેવી વાત ? આથી સૂર્યકાન્ત ગુસ્સાથી બોલ્યો કે :- તું અહીંથી ચાલ્યો જા. તું કેવો માણસ છે કે મારી પાસે અગ્નિ નહિ હોવા છતાં મેળવવાની જીદ પકડી બેઠો છે ? હવેતે માણસ બોલ્યો કે :- હે મહારાજ ! અગ્નિ તો ખુલ્લો દેખાય છે, તેમાંથી થોડો તો આપો. એકદમ સૂર્યકાન્ત લાલચોળ થઈ ગયો અને લાકડી લઈને મારવા દોડ્યો. તે માણસ દૂર ભાગી ગયો અને ત્યાંથી કહ્યું કે હવે તો અગ્નિ પ્રગટ્યો છે અને બહુજ મોટા પ્રમાણમાં ખુલ્લો દેખાય છે. વળી તે ઉપરાંત કહો છો કે તમારી પાસે અગ્નિ નથી. જો અગ્નિ તમારી પાસે ન હતો તો કેવી રીતે આ અગ્નિ તમારામાં પ્રગટ થયો ?

આટલું કહીને તે માણસ સચ્ચિદાનંદ મુનિના આશ્રમે ગયો. મુનિને સર્વ બીના જણાવી દીધી. મુનિએ કહ્યું કે હું હમણાં જ તેની પર્ણકુટીએ જાઉં છું અને તેનામાં જે અગ્નિ

પ્રગટ થયો છે, તેનો બોધ આપીશ.

હવે સૂર્યકાન્ત તેની ભૂલ સમજી ગયો અને મનમાં વિચાર્યું કે પેલા માણસે તો ક્રોધને અગ્નિની ઉપમા આપીને મને મર્મમાં પ્રશ્નો પૂછ્યા હતા. આ યોજના જરૂર મારા ગુરુદેવે મને અંતિમબોધ આપવા માટે જ ઘડી હોવી જોઈએ.

એટલામાંજ ગુરુદેવ સૂર્યકાન્તની પર્ણકુટીમાં આવી પહોંચ્યા. સૂર્યકાન્તે ગુરુદેવને દંડવત્ નમસ્કાર કર્યા અને પોતે કરેલી ભૂલની માફી માગી. મુનિએ કહ્યું કે :- હે સૂર્યકાન્ત ! જે માણસે તારી પાસે અગ્નિ માગ્યો, તેને મેં મોકલ્યો હતો. તારી ભૂલ બતાવવા અને તને ઉત્તમબોધ આપવા, તે માણસને મોકલ્યો હતો. તે હજી ક્રોધને જીત્યો નથી, તેથી તને યોગમાર્ગ મેં શીખવ્યો નથી. કારણ કે યોગમાં આગળ વધતાં સિદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય છે એટલે જે શબ્દો યોગી બોલે તે તરતજ ફળીભૂત થાય છે. જો ક્રોધાયમાન યોગી હોય તો સામા માણસને કોઈવાર મરવાનો વખત પણ આવે. આપણા શાસ્ત્રોમાં દુર્વાસા મુનિનો દાખલો મોજીદ છે. તે ઉપરાંત સાધકની જે જે નબળાઈઓ હોય તે તે નબળાઈઓ ઉપર મહામાયાના હુમલાઓ થાય છે.

માટે યાદ રાખે કે ક્રોધ એ માનવજાતનો કટ્ટો શત્રુ છે. એ ષડ્રિપુ (મનુષ્ય છ આંતર શત્રુઓ જેવા કે કામ, ક્રોધ, લોભ, મોહ, મદ અને મત્સર) માંનો એક છે. વળી કામથી ક્રોધ ઉપજે છે. એટલા માટે “કામાત્કોદ્યોડભિજાયતે” કહ્યું છે. ક્રોધનો પિતા કામ છે.

અર્જુને ભગવદ્ગીતામાં શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને પૂછ્યું કે :-

અથ કેન પ્રયુક્તોડયં પાપં ચરતિ પુરુષઃ ।

અનિચ્છન્નપિ વાષ્ણોય બલાદિવ નિયોજિતઃ ॥

(અધ્યાય ૩, શ્લોક ૩૬)

હે પ્રભુ ! જીવને વિષયોની ઈચ્છા ન હોવા છતાં પણ જીવ બળાત્કારે ધકેલાઈ કોની પ્રેરણાથી પાપાયરણ કરે છે ?

તેનો જવાબ શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન આપે છે કે :-

કામએષ ક્રોધ એષ રજોગુણસમુદ્ભવઃ ।

મહાશનો મહાપાપ્મા વિદ્વ્યેનમિહ વૈરિણમ્ ॥

(ભગવદ્ગીતા, અધ્યાય ૩, શ્લોક ૩૭)

એ કામઅને ક્રોધ છે. તેઓની ઉત્પત્તિ રજોગુણમાંથી થયેલી છે. એ ઉભય અકરાંતિયા અને મહાપાપી છે. તું આ લોકમાં એમને વેરી સમજજે, કારણ કે એનાથી પાપાયરણ થાય છે.

આપણે ખાસ જાણવું જોઈએ કે મનુષ્યમાં કોધ જ્યારે ઉત્પન્ન થાય છે ? જ્યારે માણસની ઈચ્છા હણાય છે ત્યારે તેને કોધ ઊપજે છે. જ્યારે માણસને કોધ થાય છે ત્યારે તેને ચોક્કસ માની લેવું જોઈએ કે તેની કોઈ ગુપ્ત ઈચ્છા હોવીજ જોઈએ. માટે તારા કોધ ઉપર તું કોધ કરતાં શીખ, કારણ કે કોધ ચારે પુરુષાર્થનો (ધર્મ, કામ, અર્થ અને મોક્ષનો) નાશ કરે છે. માટે કોધને ખાસ હણવાની જરૂર છે. કોધ યોગીનો કટ્ટો શત્રુ છે, એટલા કારણે ધર્મશાસ્ત્રોમાં શાંતિનો બોધ આપ્યો છે. “ધૈર્યં યસ્ય પિતા ક્ષમા ચ જનની શાન્તિશ્ચિરં ગેહિનો” એટલે ધીરજ એ સાધુપુરુષનો પિતા છે, ક્ષમા તેની માતા છે ને શાંતિ તેની સાથે રહેનારી સ્ત્રી છે. આ વચનનો તું વિચાર કર.

પરમેશ્વર શાંતિ અને આનંદનું સ્વરૂપ છે. અને કેવળ તેની પ્રાપ્ત શાંતિ અને આનંદથી જ થાય છે. તેથી શ્રુતિમાં “વિજ્ઞાન-માનંદં બ્રહ્મ” પરમેશ્વર - પરમાત્માને વિજ્ઞાનરૂપ અને આનંદરૂપ કહ્યા છે.

સનાતન અને વૈદિક ધર્મનું અંતિમફળ મોક્ષ યાને અમૃત છે, કે જેનાથી સદા દુઃખની નિવૃત્તિ અને અખંડ સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે. કોધ કરવાથી ધર્મ હણાય છે, એ ધર્મસિદ્ધ વાત છે, તો તું અંતરમાં કોધ રાખી કેવી રીતે અમૃત યા મોક્ષને પ્રાપ્ત કરી શકીશ તેનો વિચાર કર. તારા પવિત્ર હૃદયમાં કોધરૂપી ચંડાલને પેસવા ન દે.

આવી રીતે મુનિએ સૂર્યકાન્તને અતિ ઉત્તમબોધ આપ્યો. સૂર્યકાન્તે પોતાની ભૂલ સમજી જઈ, ગદ્ગદ્ કંઠે ગુરુદેવને દંડવત્ પ્રણામકરી કહેવા લાગ્યો કે :- હે પ્રભો ! હું તમારા કહ્યા પ્રમાણે જ વર્તીશ. જ્યારે હું તમોશ્રીને યોગ્ય લાગું ત્યારે મને યોગમાર્ગનો બોધ આપજો. મુનિ પોતાની પર્ણકુટીએ ચાલી નીકળ્યા.

૩૪

શિષ્ય : બાકીના ધર્મ જેવા કે દાન, બ્રહ્મચર્ય, દયા, અહિંસા, સેવા અને નિયમના લક્ષણોને પણ વિસ્તારથી સમજાવો.

ગુરુદેવ : પ્રથમ “દાન” વિષે કહેવામાં આવે છે, તે ધ્યાનથી સાંભળો.

દ્વિહેતુ ષડાધ્યાનં ષડંગ ચ દ્વિપાકયુક્ ।

ચતુષ્પ્રકારં ત્રિવિધં ત્રિનાશં દાનમુચ્યતે ॥

દાનના બે હેતુ, છ અધ્યાન, છ અંગ, બે ફલ, ચાર પ્રકાર, ત્રણ ભેદ અને ત્રણ વિનાશ-સાધન છે.

૧. શ્રદ્ધા અને શક્તિ એ બે દાનના હેતુ છે. કેમકે થોડું યા બહુ દાન કરવાથી પુણ્ય કર્યું એમન કહી શકાય. પણ ન્યાયોપાર્જિત ધનનું શ્રદ્ધાપૂર્વક થોડું પણ દાન ભગવાનની પ્રસન્નતાનો હેતુ બને છે.

૨. ધર્મ, અર્થ, કામ, લજ્જા, હર્ષ અને ભય, એ દાનના છ અધિષ્ઠાન કહેવામાં આવે છે.

૩. દાતા, પ્રતિગૃહીતા, શુદ્ધિ, ધર્મયુક્ત દીધેલી વસ્તુ, દેશ અને કાળ, એ દાનના છ અંગ છે.

૪. ઈહલોક (આ દુનિયા) અને પરલોક, એ બે ફલ છે.

૫. ધ્રુવ, ત્રિક, કામ્ય અને નૈમિત્તિક, એ ચાર પ્રકાર છે. (ક) કૂવા ખોદાવવા, બગીચા બનાવવા આદિ જે સર્વને કામઆવે તેને “ધ્રુવ” કહે છે. (ખ) નિત્ય દાન કરવું તેને “”ત્રિક કહે છે. (ગ) સંતાન, વિજય, સ્ત્રી આદિની વિષયની ઈચ્છાની પૂર્તિને માટે દીધેલું દાન તેને “કામ્ય” કહે છે. (ઘ) ગ્રહણ, સંક્રાંતિ આદિ પુણ્ય અવસરો પર દીધેલું દાન તેને “નૈમિત્તિક” કહે છે.

૬. દાન દઈ પસ્તાવું, કુપાત્રને દાન આપવું, વિના શ્રદ્ધાથી આપવું અર્થાત્ પશ્ચાતાપ, કુપાત્ર અને અશ્રદ્ધા, આ દાનના ત્રણ ભેદ છે અને તે વિનાશ-સાધન છે.

પોતાનું સર્વસ્વ ધન સાચા અંતઃકરણથી અર્પણ કરવું અને અર્પણ કર્યા બાદ તેનો વિચાર સરખો પણ ન કરવો તેજ “દાન” કહેવાય છે. જે પ્રભુ આખા વિશ્વનો માલિક છે. લક્ષ્મી જેના ચરણની દાસી છે, તેને આપણે શું અર્પણ કરવાના હતા? આપણે એક હજાર રૂપિયામાંથી રૂપિયા નવસો પણ પ્રભુના કાર્યમાં (જેવા કે દેવમંદિરોમાં) વાર્યા હોય તોયે શું? એમાં સર્વસ્વ અર્પણ કર્યાનો હેતુ જળવાતો નથી. પ્રભુને માટેયા પ્રભુનું ભ્રમતત્ત્વ જે દરેક મનુષ્યના અંતરાત્મામાં વ્યાપ્ત છે, તેને માટે આપણું સર્વસ્વ લૂંટાવી દેવું યા ભિખારી બનવું તેમાંજ યથાર્થ રીતે દાનનો હેતુ સમાયેલો છે.

હવે આ વિષય પર તમોને દ્રષ્ટાંતો આપવામાં આવે છે, તે તમો સાંભળો.

દ્રષ્ટાંત-૧

એક રામનાથ નામના સાધુએ પ્રભુપ્રાપ્તિ માટે હિમાલયની એક ગુફામાં કઠિન તપ કર્યું. એવી રીતે તપ કરતાં લગભગ ૧૦ વર્ષ નીકળી ગયા પણ સાધુને અંતરમાં શાંતિ અને પ્રભુના દર્શન થયા નહિ. આથી સાધુએ પ્રભુને નમ્ર અરજ કરી કે :- હે પ્રભુ ! તું મને એવા મહાપુરુષનો ભેટો કરાવ કે જેનું અનુકરણ કરવાથી સાધનામાં હું આગળ વધી શકું અને તને પામું.

તેજ રાત્રિએ તે સાધુને નિદ્રામાં તેના અંતરાત્માએ જવાબ આપ્યો કે :- જો તું પ્રભુને પ્રાપ્ત કરવા માંગતો હોય તો હિમાલયની તળેટીમાં આવેલા પ્રથમગામમાં જા અને ત્યાં તને એક ભિખારી ધર્મના ભજન ગાતો દેખાશે તેનું અનુકરણ કર.

સાધુનો આવો જવાબ મળતાં બેઠો થઈ ગયો અને મનોમંથન કરવા લાગ્યો કે : ભિખારી મને શું શીખવશે ? એનું અનુકરણ મારે શા માટે કરવું જોઈએ ? પણ સાધુએ તે ગામમાં જવાનું નક્કી રાખ્યું.

બીજે દિવસે તે ગામમાં પહોંચ્યો એટલે તરત જ તેને ભિખારીનો ભેટો થયો. સાધુએ તે ભિખારી કે જેનું નામ ધર્મદાસ હતું તેને એક ખૂણામાં લઈ જઈ પૂછ્યું કે :- હે ધર્મદાસ ! તે એવું શું સત્કર્મ કર્યું છે કે જેનાથી પ્રભુ તારા પર અનહદ પ્રસન્ન છે ? ત્યારે ભિખારીએ કહ્યું કે :- મેં એવું કાંઈ સત્કર્મ કર્યું નથી અને મને સત્કર્મ કર્યાનું કાંઈપણ યાદ નથી. મારી પાસે આજીવિકાનું કાંઈપણ સાધન ન હોવાથી, પ્રભુના ભજનો ગાતો ગાતો ભિખ માંગું છું અને તેમાંથી જે કાંઈ મળે છે તેના આધારે મારો સંસાર ચલાવું છું. સાધુએ કહ્યું કે :- તે ખચિત સત્કર્મ કરેલ છે, પણ તને યાદ રહેલું નથી. સાધુએ પૂછ્યું કે : તને ભિખ માગવાની દશા કેમ પ્રાપ્ત થઈ ? તું ભિખારી કેવી રીતે બન્યો ? તારા પૈસા સદ્દામાં ચાલ્યા ગયા કે ઉડાવી દીધા વગેરે તું મને જણાવ.

ભિખારી બોલ્યો કે એ વાત તો જુદી જ છે. એક ગરીબ બ્રાહ્મણ તેની પત્ની અને તેના એક પુત્ર સાથે અમારા ગામમાં રહેતો હતો. તે બ્રાહ્મણ અને તેની પત્ની સદાચાર ધર્મ પાળતા હતાં અને મહાન ધર્મિષ્ઠ હતા. પરંતુ બેઉની આર્થિક સ્થિતિ બહુ જ ખરાબ હતી. તે બ્રાહ્મણને વેપારીઓ જોઈતી ચીજો ઉધાર આપતા. તેની પાછળ એક મુખ્ય હેતુ એ હતો કે તેની પત્ની એક અપ્સરા જેવી હતી અને તેણીને હાથ કરવા માટે વેપારીઓ તે બ્રાહ્મણને ઉધાર આપતા. બ્રાહ્મણ કરજદાર થઈ ગયો અને ગુલામીમાં પોતાનો છોકરો, પોતાની પત્ની અને પોતે પણ મૂકાયો. પત્નીને ગુલામી સ્વીકારવાનું વજ્ર જેવું લાગ્યું અને તેણીએ હજી સુધી પોતાનો સતીધર્મ પાળ્યો હતો. આ વાતની મને જાણ થઈ. મારી પાસે પોતાની મિલકતમાં ઘર, જમીન, સોાની જણસો અને દુકાન હતી. તે સ્ત્રીનું સતીત્વ જાળવવા તેણીને મારે ઘેર લાવીને રાખી. અને તે દરમિયાનમાં મેં મારી બીજી મિલકતો, જમીન, જણસો અને દુકાન વેચી તે બ્રાહ્મણને અને તેના પુત્રને ગુલામીમાંથી છોડાવ્યા અને તેનું ઘર પણ છોડાવ્યું.

બાકીનું જે નાણું રહ્યું તે સર્વસ્વ બ્રાહ્મણને આપી દીધું અને હું ઘરની બહાર નીકળી ગયો. ધર્મશાળા યા જંગલમાં રહું છું અને ભજનો ગાઈ આજીવિકા ચલાવું છું. મારા ગુરુદેવે મને ભજનો શીખવ્યાં છે તે ગાઈ લોકોને રાજી કરૂં છું.

સાધુ ભિખારીની વાત સમજી એકદમશાંત થઈ ગયો અને આંખમાં આંસુ લાવી બોલ્યો કે હે ધર્મદાસ ! તારા જેવું સત્કર્મ વિશ્વમાં કોઈએ કર્યું નથી. તે બ્રાહ્મણ અને તેના પુત્રની ગુલામી છોડવવામાં અને તેની પત્નીનું સતીત્વ જાળવી રાખવવામાં તારી સર્વ મિલકત ફના કરી છે. ખરેખર તેં સત્કર્મ કર્યું છે, તેં ખરેખરું દાન કર્યું છે. આથી જ પ્રભુ તારા પર અત્યંત પ્રસન્ન છે. મેં તારા જેવું કામમારી જીંદગીમાં કર્યું નથી. તું ખરેખર સાચો આદર્શ સાધુ છે. જગતના મનુષ્યો એ પ્રભુનો પરિવાર છે અને તે પરિવારને બચાવવા માટે તેં તારૂં સર્વસ્વ ફના કર્યું, માટે તને ધન્ય છે. તારા જેવો આખા વિશ્વમાં કોઈ તવંગર નથી.

દ્રષ્ટાંત-૨

ગુજરાતની પ્રસિદ્ધ રાજમાતા મીનલદેવી બહુ ઉદાર સ્ત્રી હતી. સોમનાથજીના દર્શન કરવા જતાં રસ્તામાં તેણે સવા કરોડ સોનાની મહોરનું દાન કર્યું હતું. મીનલદેવીએ સોમનાથજીએ સુવર્ણ-તુલાદાન (પોતાની ભારોભાર) કર્યું હતું. તેના પુત્ર રાજા સિદ્ધરાજે દર વર્ષે પ્રજા પાસેથી લાખો રૂપિયાનો કર લેવામાં આવતો હતો, તે માતાના યાત્રા પ્રસંગે માફ કરી દેતાં મીનલ-દેવીના મનમાં અભિમાન આવ્યું કે તેણીના સમાન દાન કરવાવાળું જગતમાં બીજું કોઈ નથી. તેજ રાત્રે ભગવાન સોમનાથજીએ તેને સ્વપ્નમાં કહ્યું કે મારા મંદિરે એક બહુજ ગરીબ મજૂર કે જેનું નામપિંગળ છે તે યાત્રા કરવા આવ્યો છે, તેનું પુણ્ય તું માગી લે.

બીજે દિવસે મીનલદેવીએ વિચાર્યું કે એમાં શું મોટી વાત છે ? રૂપિયા આપી તેની પાસેથી પુણ્ય ખરીદી લઈશ. રાજમાતાએ તે ગરીબ મજૂરને ઢુંઢવા અનુયાયીઓ મંદિરની ચોમેર મોકલ્યા. અનુયાયીઓએ તે મજૂરને વિનંતી કરી કે તમોને રાજમાતા બોલાવે છે, માટે અમારી સાથે ચાલો અને તેને રાજમાતાપાસે લઈ ગયા. રાજમાતાએ કહ્યું કે તેં જે પુણ્ય આ સોમનાથની યાત્રા કરી પ્રાપ્ત કર્યું છે તે મને અર્પણ કરી દે અને તેના બદલામાં તને જેટલું ધન જોઈએ તેટલું મારી પાસેથી માંગી લે.

પિંગળે રાજમાતાની અરજનો સ્વીકાર ન કર્યો. રાજમાતાએ વિનંતી કરી કે હે પિંગળ ! તેં એવું તો શું પુણ્ય કર્યું છે કે જેનાથી સોમનાથજી તારા પર અનહદ રાજ છે, માટે તું મને સઘળી વાત કહી દે.

પિંગળ બે હાથ જોડી બોલ્યો કે :- હે રાજમાતા ! મેં કશું પણ પુણ્ય કર્યું નથી. હું તો એક અભાગી માણસ છું. મારી પાસે રહેવાનો ઝૂંપણી પણ નથી અને ખાવાને અન્ન પણ નથી. દરેક યાત્રાળુએ કંઈને કંઈ દાન કર્યું તે મેં મારી નજરે જોયું. મારી પાસે મિલકતમાં એક દાતરડું હતું કે જેનાથી હું મારો નિર્વાહ ચલાવતો હતો. જ્યારે બધાને દાન કર્યું ત્યારે હું અભાગી રહી ગયો એવું મારા અંતરાત્માને થયું કે તરતજ મેં દાતરડું વેચી નાંખ્યું અને તેના જે પૈસા મળ્યા તેમાંથી થોડા દાનમાં અને થોડા સોમનાથની પૂજામાં વાપરી નાંખ્યા. એમાં મેં શું પુણ્ય ભેગું કર્યું છે ? આપશ્રી સર્વથી મોટા પુણ્યવતી છો; આપના પિતા, ભાઈ, સ્વામી અને પુત્ર સર્વ રાજા છે. યાત્રાની ખુશીમાં આપશ્રીએ પ્રજાના કર પણ માફ કરાવી દીધા. સવા કરોડ મહોરથી આપશ્રીએ સોમનાથજીની પૂજા કરી છે. તો પછી આપશ્રી મારા અલ્પ પુણ્યની ક્યા કારણથી માંગણી કરો છો ? મારા પર કોપ ન કરો તો હું નિવેદન કરું.

રાજમાતાએ કહ્યું કે :- હું તારા ઉપર જરાપણ ક્રોધાયમાન થઈશ નહિ. માટે તારે જે કહેવું હોય તે જણાવ.

પિંગળે કહ્યું કે :- બહુ સંપત્તિ હોવા છતાં મનુષ્યે નિયમોનું પાલન કરવું, શક્તિ હોવા છતાં પણ સહન કરવું, યુવાન અવસ્થામાં જરૂર વ્રતો પાળવા, દરિદ્ર હોવા છતાં પણ દાન કરવું, તથા દાન કરવામાં પોતાનું સર્વસ્વ લૂંટાવી દેવું અને ગુજરાન ભીખ માંઘીને ચલાવવું. આ નિયમોનું દરેક મનુષ્યે અવશ્ય પાલન કરવાની જરૂર છે.

પિંગળની વાત સમજતાં રાજમાતાનો અહંકાર નષ્ટ થઈ ગયો રાજમાતાએ વિચાર્યું કે પિંગળનું દાન જ અતિ શ્રેષ્ઠ છે કારણ કે પિંગળે પોતાનું સર્વસ્વ ફના કર્યું છે, જ્યારે મારી પાસે તો હજી દ્રવ્યના ભંડારો બાકી છે.

દ્રષ્ટાંત-૩

એક સમયે સ્વર્ગમાં દેવદૂતોએ ભગવાનને પૂછ્યું કે હે પ્રભો ! સંસારમાં એવી કઈ વસ્તુ છે કે જે ખડકથી અધિક કઠોર હોય ? ભગવાને ઉત્તરે આપ્યો કે :- લોખંડ

ખડકથી પણ અધિક કઠોર છે કેમકે લોખંડ ખડકને તોડી નાંખે છે.

દેવદૂતોએ બીજો પ્રશ્ન કર્યો કે :- હે ભગવાન ! એવી કઈ વસ્તુ છે કે જે લોખંડથી પણ કઠોર યા મજબૂત હોય ? ભગવાને કહ્યું કે :- અગ્નિ. કેમકે અગ્નિ લોખંડને પીગળાવી દે છે.

દેવદૂતોએ પુનઃ સવાલ પૂછ્યો કે :- અગ્નિથી કઠોર કઈ વસ્તુ છે ? પ્રભુએ જવાબ આપ્યો કે :- પાણી. કેમકે પાણી અગ્નિને બુઝાવી નાંખે છે.

દેવદૂતોએ ફરીથી સવાલ કર્યો કે :- પાણીને હરાવી નાંખે એવી કઈ વસ્તુ છે ? પ્રભુએ જણાવ્યું કે :- હવા. જે જળના પ્રવાહને તરંગના રૂપમાં બદલી નાંખે છે. તેનું ઉત્પત્તિસ્થાન વાદળો છે અને હવા ધારે તો તેઓને એકત્ર યા જુદા જુદા કરી શકે છે.

દેવદૂતોએ પ્રભુને પૂછ્યું કે :- હવાથી પણ કોઈ અધિક બળવાન વસ્તુ છે ? પ્રભુએ કહ્યું કે :- હા, હા. તે છે દયાળુ મનુષ્યનું હૃદય કે જે એટલી ગુપ્ત રીતથી દાન આપે છે કે જેનો ડાબો હાથ પણ તે દાન વિષે જાણવા પામતો નથી કે જમણા હાથે શું આપવામાં આવ્યું ? આવી રીતે કરેલું દાન સર્વથી બળવાન છે અને સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે.

હવે દાન વિષે તમોને શાસ્ત્રોના પ્રમાણો આપવામાં આવે છે, તે ધ્યાનથી સમજો.

દાનભોગવિનાશાશ્ચ રાયઃ સ્યુર્ગતયાસ્ત્રિધા ।
યો દદાતિ મનો ભુક્તે તદ્દનં નાશકારણમ્ ॥
તરવઃ કિં ન જીવન્તિ તેડપિ લોકે પરાર્થકાઃ ।
યત્ર મૂલફલૈર્વૃક્ષાં પરકાર્યં પ્રકુર્વતે ॥
મનુષ્યા યદિ વિસૃજ્ય ન પરાર્થાસ્તદા મૃતા ।

(નારદપુરાણ, પૂર્વ. ૧૨/૨૪-૨૬)

ધનની ત્રણ ગતિ છે - દાન, ભોગ અને નાશ. ધનનું દાન કરતો નથી, ધનનો ઉપયોગ કરતો નથી તેના ધનનો નાશ થાય છે. શુ વૃક્ષો જીવન ધારણ કરતાં નથી ? તેઓ પણ આ જગતમાં બીજાના હિત માટેજ જીવે છે. જ્યાં વૃક્ષ પણ પોતાનાં મૂળ અને ફળો વડે બીજાના હિતનું કાર્ય કરે છે, ત્યાં જો મનુષ્યો પરોપકારી ન હોય તો તેઓ જીવતા હોવા છતાં મરેલાજ છે.

(વધુ આવતાં અંકે)

સત્સંગકાર શિબિર બાબત

મોક્ષમાર્ગ ધર્મ પરિવારના વ્હાલા ભાઈઓ... સૌને જય પરમાત્મા...

પ્રભુ-પરમાત્મા અને સદ્ગુરુ કૃપાથી આપણા સમગ્ર મોક્ષમાર્ગ ધર્મ પરિવારમાં દરેક ક્ષેત્રે કાર્યરત થવાની શક્તિઓ સુષુપ્ત અવસ્થામાં રહેલ છે જ. તો એ શક્તિ અને આત્મબળને ઓળખીને આપણા સદ્ગુરુશ્રીઓના ઉચ્ચ કોટિના જ્ઞાનને દુનિયાના ખૂણે ખૂણે સત્સંગરૂપે ફેલાવવા માટે સત્સંગકાર તરીકે ફરજ બજાવવા ઈચ્છતા મુમુક્ષુ ભાઈઓની શિબિરનું આયોજન થનાર છે તો જેમની ઈચ્છા હોય તેવા ભાઈઓએ પોતાના વિસ્તાર પ્રતિનિધિને અથવા વલ્લભાશ્રમ કાર્યાલયમાં પોતાના નામ, સરનામું અને મોબાઈલ નંબર સાથે નોંધાવવા ખાસ આગ્રહભરી વિનંતી છે.

વલ્લભ માનવોદ્ધારક મંડળ
અનાવલ

છુટક નકલ રૂા. ૫-૦૦
વાર્ષિક લવાજમ રૂા. ૬૦-૦૦

Chetavni (GUJ) RNI No. GUJ GUJ / 2005 / 16095
Postal Regd. No. GAMC-1507/2015-2017 Valid up 31-Dec-2017
Posted at Ah'd PSO On 27th of Every Month
Licence to post without Prepayment No.
CPMG/GJ/129/2015-17 Valid upto 31-12-2017

પ્રેમ લક્ષણા ભક્તિનો સાચો અર્થ એ છે કે : મનુષ્ય સર્વ પ્રકારના અને સર્વ પદાર્થોમાંના પ્રેમને એકત્ર કરતાં સરવાળે જેટલો પ્રેમ થાય તેના કરતાં પણ વિશેષ પ્રેમ પ્રભુમાં જોડી, હરપણ તે પ્રભુના લક્ષ્યમાં જ જીવનનો એકેએક શ્વાસ વિતાવવો (પસાર કરવો) અને દેહના બંધન છતાં આત્માને પ્રભુમાં સમર્પણ કરી પ્રભુની ઈચ્છાઅનુસાર પોતાનું જીવન બનાવી દઈને, દેહ છતાં વિદેહ અને જીવનમુક્ત જીવન જીવવું, સુખની કે દુઃખની, રોગની કે આરોગ્યની, સંપત્તિની કે ભિખારીપણાની, આનંદની કે શોકની, હાસ્યની કે દિલગીરીની, સ્ત્રી-પુત્રની યા તેઓના નાશની, જીવવાની યા મરવાની, એમાંથી કાંઈપણ અપેક્ષા કે ઈચ્છા ન થાય, તેનું જ નામ “જીવનમુક્ત દશા” છે. પ્રેમ લક્ષણા ભક્તિ સિવાય પરમાત્માના દર્શન થતાં નથી અને આત્મજ્યોતિનો મોક્ષ થતો નથી.

વર્ષ-૧૧, અંક-૧૧, સંવત ૨૦૭૨ કારતક વદ-૨, શુક્રવાર ૨૭-૧૧-૨૦૧૫

માલિક, મુદ્રક/પ્રકાશક અને તંત્રી : જયવર્ધન રમુજીલાલ વ્યાસ
વલ્લભવાડી રામબાગ, મણીનગર, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૮.
દ્વારા તા. ૨૭-૧૧-૨૦૧૫ના રોજ પ્રસિધ્ધ કર્યું.
ચેતવણી કાર્યાલય : વલ્લભવાડી, રામબાગ, મણીનગર, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૮.
મુદ્રણ સ્થળ : ભવાની ઓફિસેટ, ૩/૨૦, કેલાસ એસ્ટેટ, ઓઢવ, અમદાવાદ-૩૮૨૪૧૫.